

Remissvar 25-07-14
Diarienummer A2025/00432

Arbetsmarknadsdepartementet
Jämställdhetsenheten
103 33 Stockholm

Jourerna i sydösts (fd Freezonen) yttrande över utredningen *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande* (SOU 2025:28)

Jourerna i sydöst har tagit del av utredningens slutbetänkande och välkomnar slutbetänkandet och ser med positivt på utredningens ambition att stärka samhällets arbete mot våld, förtryck och utnyttjande. Som kvinno-, ungdom-, och brottsofferjour delar vi utredningens uppfattning om att insatserna behöver vara väl samordnade, bygga på evidensbaserad forskning samt vara tillgängliga för våldsutsatta i hela landet – oavsett var man befinner sig.

Jourerna i Sydöst understryker vikten av att formuleringen av det sjätte delmålet behålls oförändrad, då mäns våld mot kvinnor utgör ett allvarligt och utbrett samhällsproblem. FN definierar mäns våld mot kvinnor som det våld som riktas mot kvinnor och flickor både i hemmet och i det offentliga, vilket visar på problemets omfattning och allvar. De internationella definitionerna bör därför ligga till grund för ett nationellt, övergripande och inkluderande delmål som tydligt adresserar detta våld. Vi varnar för att en utfasning av de biologiska könen, män och kvinnor, i måldokumentet riskerar att urvattna det könsmaktsperspektiv som är centralt för att förstå och bekämpa våldet. Ett sådant borttagande försvagar inte bara den analys som krävs, utan riskerar också att göra samhällets insatser mindre träffsäkra och effektiva. Sverige har dessutom fått kritik från Grevio för att utvecklas i en alltmer könsneutral riktning, något som riskerar att försvaga arbetet mot mäns våld mot kvinnor ytterligare. För att motverka detta krävs en tydlig och konsekvent nationell strategi där de biologiska könen och könsmaktsperspektivet är centrala.

Vi välkomnar skrivningarna i betänkandet gällande sexköpsoffer och människohandel för sexuella ändamål, människohandelslagstiftningen behöver ses över. Dock önskas tydligare skrivningar om detta än i det nuvarande betänkandet. Gällande lagstiftning har visat sig vara svår för polis och åklagare att tillämpa. En mer ändamålsenlig lagstiftning har potential att stärka rättsväsendets möjligheter att effektivt beivra dessa allvarliga och människofientliga handlingar, samtidigt som den lägger grunden för ett långsiktigt och verkningsfullt stöd till de som utsätts för människohandel.

De nya kompetenskraven för skyddade kvinnoboenden, som kommer att gälla genom nya SOL, kommer och har medfört att skyddade boenden kommer tvingas stänga. Jouren noterar att staten genom detta förslag inte till fullo insett att både skyddade boende och jourverksamheterna bärs upp av civilsamhället. Kvinnors, tjejers och ungdomsjourers särskilda erfarenhet och kunskap inom området utgör en viktig resurs. Expertisen jourerna besitter ska inte enbart nämnas, utan bör tas tillvara på och erkännas på ett tydligare sätt. Detta ligger i linje med den nya socialtjänstlagens inriktning mot att stärka det förebyggande

arbetet snarare än att enbart fokusera på akuta insatser. Civilsamhället spelar en avgörande roll i arbetet mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer, och har dessutom en unik räckvidd och möjlighet att nå målgrupper som det offentliga ofta har svårt att nå.

I betänkandet föreslås 418 regeringsuppdrag, vilket ställer höga krav på tydlighet i genomförandet. För att säkerställa att dessa uppdrag får önskad effekt krävs att regeringen utfärdar tydliga regleringsbrev till de berörda myndigheterna – och att dessa också följs upp på ett systematiskt sätt. Det väcker viktiga frågor: Hur ska uppföljning och utvärdering av uppdragen genomföras? Vem bär ansvaret för detta arbete? Utan en tydlig struktur för ansvar, uppföljning och återkoppling riskerar uppdragen att förlora sin styrande kraft.

Slutligen föreslår vi att:

- Jämställdhetsmyndigheten bör ha ett tydligt uppdrag att fungera som ett kunskapscentrum för kvinnohistorisk forskning.
- HBTQ-frågorna bör flyttas från Jämställdhetsmyndigheten till Institutet för mänskliga rättigheter för att säkerställa en mer specialiserad och rättssäker hantering.
- I frågan om hedersrelaterat våld, och huruvida detta ska ges en egen skrivning eller bli ett separat delmål, intar jouren en neutral hållning.
- Utifrån sitt uppdrag som brottsofferjour noterar jouren att pojkar som lever inom hederskulturer utgör en riskgrupp för att dras in i gängkriminalitet.
- Som brottsofferjour vill jouren särskilt lyfta att pojkar och unga män som växer upp inom hederskulturer ofta befinner sig i en utsatt position. De riskerar i större utsträckning än andra att dras in i gängkriminalitet, vilket kan vara en konsekvens av socialt utanförskap, begränsade framtidsmöjligheter och press från omgivningen. Detta är en viktig aspekt att beakta i arbetet mot hedersrelaterat våld och brottslighet, för att kunna utforma effektiva förebyggande insatser och stödåtgärder.

Remissvar har sammanställts av ordförande Lisbeth Sundén Andersson, styrelseledamot Carina Hägg och verksamhetsledare My Selim.